

Juan Antonio Mogelen sermoiak

ADOLFO AREJITA
(DEUSTU)

1. Sarrera modura

Argitaratuko ditugun sermoiok Juan Antonio Mogelek idatziak dira, edo hartakotzat ditugu behintzat. Multzo honetan sartu ditugunak berarenetariko batzuk baino ez dira. Hain zuzen ere, letrarik berdintsuenaz idatzirik daudenak. Txorta honen batasuna, beraz, letraren antzeran besterik ez datza.

Izan ere, Mogelen letra modua aldatuz doa bere bizitzan zehar, eta lehen aldietao idatzietan ageri den idazkera ondo jagona, apaina eta zutuna, denborakgarrenera, narrastuz eta makurtuz doa. Multzo honetan bildu ditugunak, letrarik txukunenaz idatziak dituzue. Mogelen lehen aldikoak, bere euskarazko idatzi aurrengoetarikoak ote diren gaude.

Baieztapen hau ostera, ez dugu letraren arabera bakarrik egiten. Aldi ezberdinetako bere euskal testuetako grafia, morfologia eta bestelako hizkuntz-zehaztasunetan ohartu besterik ez dago, ezagutzen ditugunen artean hauek zaharrenetarikotzat jo ahal izateko. Hainbat geroagokoak diren *Peru Abarca* edo *Confesino Ona* lako obretako eta sermoi hauetako hizkeraren artean alde handia dago, nahiz eta gaurkoz alde horiek aztertuko ez ditugun.

2. Gure transkribapena

Eskuizkribuok inprimatzerakoan, gaurko irakurlearen begira ondo datozen aldaketa batzuk egin ditugu, béstalde Mogelen geroagoko testuekiko koherentziaz ondo datozenak:

1. Aldaketarik nabarmenena, hitzen banaketaren aldetik egin duguna izan da. Mogelek, izkribuotan, gehienbat —ez beti— baturik idazten du aditz multzoa. Esaterako: *urreratu gueindez, irabastendau, artuebala, bigunduzaitte, botaeguizuz, busticitubanian*, e.a. Banandu egin ditugu atalok: *urreratu gueindez, irabasten dau*, e.a. Baina aditz osagaion baterakuntzan laburdura fonetikorik zegoenean bere hartan utzi dugu: *esateutsu, eguiebanian*, ... Era berean, *eragin* faktitiboa beste aditz batzuekin batera idatzirik dakar: *aitueraguiten*, ... Berdin banandu dugu: *aitu eraguiten*, ...

2. Era berean, aditz multzoari loturik dauden *oi, ez, al* bezalako modalak, eskuizkribuan loturik datoz: *oidaben, enzunezarren, oizarian*, ... Holakoetan ere banan idatzi ditugu: *oi daben, entzun ez arren, oi zarian*, ...

3. Ez dugu aldaketarik egin ostera, IS-ren determinanteekiko. Mogelek, izkribuotan, izen multzoari loturik idazten ditu determinante batzuk: *bat, au, ori*, ... Bizkaieraz, artikulu hurbil singularrekoak ditugu askotan *-au, -ori*, e.a. Arrazoi horregatik ez dugu aldatu, nahiz eta Mogelek berak gerorago banan idazten dituen.

4. Grafia zalantzakorra darabil, batez ere *s/z*, *ts/tz* lako grafemen puntuan. *-i* eta *-u* amaitzen diren hitzak, artikulua txertatzerakoan edo *-a* edo *-o* bokalea hartzerakoan bizkaiera ekialdeko tradizioan ezarri ohi diren *-j-* edo *-b-* grafemak ezartzea dela-eta, Mogelek testu hauetan ez du ziurtasunez jokutzen. Gehienetan bete arren, askotan ez du hala egiten. Geroagoko testuetan koherentzia handiagoz ihardungo du.

Gehiagoko zehaztasunetan sartu barik, jo dezagun zuzenean testura.

[1]

SERMONES DE JUAN ANTONIO MOGUEL¹

Concio 1

Dominicae III post Pentecostem
= thema =

*Erant apropinquantes ei Publicani
et Pecatores*

²Gaur nator zubei varri onac emotera. Gaur dator Jaungoicua Pecatari bere vide ona galdu dabenen billa. Gaur nator jausi diranai³ escuba emotera jaiqui⁴ ditezan. Zorionecua Pecatariac, zorionecua Publicanuac, Christogana urreratuten diranac. Yrabasten dabe onegaz Christo euracana urreratutia, Santiago Apostolubac⁵ dinuan leguez⁶: *Apropinquate Deo et apropinquabit vobis*. Urreratu zaitte Jaungoicuagana, ta Jaungoicua urreratuco jatzu. Baña Jauna, itanduco dau norbaitec; Celan urreratu gueindez Jaungoicuagana? Beriala eranzuten deutsu Apostolu [2]⁷ santu onec: Garbitu eguizubez zeuben escubac, pecatariac. Garbitu eguizubez viotzac, *emundate corda vestra*. Bigundu zaitte, ta negar eguizu. Zure barria viurtu bedi negarrera, ta zure poza tristezara. Cer dau esatia baño: Eguin eguizu Penitencia, ta bota eguizuz pecatubac escu ta viotartetic⁸ (*sic*). Cer besteric eguin eban Magdaleniac urreratu zanian Christogana, ta busti citubanian bere oñ santubac negar malcuagaz? Cer besteric⁹ eguieban lengo barriac negarrera viurtutia baño? Modu onetan eldu cirian Christogana gaurco Evangelioco Publicano ta pecatariac. Christinau orañ artian sarritan loytu zarianori pensamentu, ta

(1) Sei folio alderdi bietatik idatzirik dakartzan plegua da hau. Goi-goian, beste letra batez (Juan Jose Mogelenaz?) "De Moguel" dakar idatzirik. Letra oso txukuna darabil testu honetan. Bere lehen denboretakoa dirudi. Antz handia dauka, esaterako, Etxebarriko San Andresen parroku zegoela eleiz-liburuetan darabilenez (1774-1778 bitartean egon zen), nahiz eta guztiz berdina izan ez. Ez dauka antz gehiegirik, ostera, *Peru Abarca* edo *El catequista vascongado* lanetan darabilenez. Markinako Xemeingo eleizako sermoien txortakoa dugu.

(2) Honen parean eskumako hegalean: "Exordio breve".

(3) *diranai*: ez *dirianai*.

(4) *jaiqui*: ez *jagui*.

(5) *Apostolubac*: laburduraz dakar: *Apst. bac*. Hemendik aurrerakoak ez ditugu aipatuko.

(6) Zita honen parean, eskumako hegalean: "S. Jac. c.4".

(7) Orrialde ezparrak bakarrik zenbakitu ditu: 1, 3, 5 ..., parrak hutsik utziaz.

(8) *viotartetic*: Ez ote da *viotartetic*?

(9) *bestic*: orij: *bestic*.

eguite charrequin¹⁰, nai dozu Jaungoicua aurreracuan serbidu viotz garbiagaz? Urreratu zaitte bada zu bere Christogana ta enzun eguizu cer dirautsun: *Miseri estote, lugete et plarate*. Bigundu zaitte negarragaz. Pecatari triste vicio charrembaten sartuta zagozana, nai dozu¹¹ Christoren aldecuia izan? Urreratu zaitte beragana, ta enzun eguizu cer dirautsun: *risus vester in luctum convertatur*. Baña Jauna, celan urreratuko gara Christogana, ta [3] celan enzungo deutsagu Christori? Nic eranzuten deutsut: au eguingo dozu Sacramentu Penitenciacuaren vitartez, ta Confesoriac enzunagaz, ceinzuc ifini dituban bere ordecotzat.

Ycusi daigun bada lenengo ce virtute ta indar andicua dan Sacramentu santu Penitenciacua. Baldi[n]¹² sarna edo lepra andibat baceunca, ta bacenqui daguala Iturri bat leguez baten barruban ceinen ura[c] osatu ta quenduten daben beinguan lepra gaistua, etzinate juango aibat lasterren garbitutera Yturri [.....]n¹³ uragaz osatu edo guztiz [.....] arren? Gustiocranzungo dozu baietz¹⁴. Bada ceimbaten arimac arquituten dira pecatubaren Lepra gaistuagaz gaisotuta?¹⁵ Cergaitic bada juaten eztira aibat lasterren Penitenciaco iturrira quencera Lepra charra? Aimbete indar dauca Sacramentu onec? Bai neure enzula maitiac. Au ateraten da Jesu Christoc Seme galdu, edo Prodiguaren gañian esaeban parabolic. Bada dino bere Aitac, echera viurtu zanian, emoeutsala lastan andibat; onegaz aitu eraguiten euscula peccataria penitenciacaren vitartez adisquidetuten [4] dala Jaungoicuagaz, ta peccatu gustiac parcatuten eutsazala. Dino gueiago: Seme galduric ibilli zanoni jancieraguin eutsala lenengo Stolia. Au da lenengo gracia justu eguiten gaitubana, ta peccatariaren arimia edertuten dabena. Ifini eutsan onesosteruncian anillubat atzian, ta au da eguite on gustien asieria, ceinzubequin irabazten daben Ceruba. Ifini eutsan jateco ederbat; au da justubac dauquen¹⁶ viotceco baquia. Aita jausi zan semionen lepo gañera, au da alderatutia eucan aserre, ta decretua. Illeraguieban ternerabat seme onen saritzat¹⁷; cergaitic penitenciacaren vitartez illten dan moduembaten peccataria, eguiten dala justu, edo vitzuten dala Jaungoicuarenzat. Ta azquenan dino ifiniabala musica ederbat, cergaitic poztuten dan Jaungoicua penitenciacagaz, ta postu, ta edificquetan diran Proxiuac.

¹⁸Lenengo bada estaldu, ta deseguideditu¹⁹ peccatu gustiac Jesu Christo[c] esaten deuscun leguez Sⁿ Matheoren aotic. *Quaecumque*²⁰ *solveritis super terran erunt soluta et in Caelo*. Au da. Sacerdotiac ascaturen ditubenac confesinoe eguiacobaten vitartez, ascaturac²¹ izango dira Ceruban. Gustiac amatetan ditu Confesinoe ombatec. Enzun eguizu cer dirautsun Jaungoicuac Micheas Profeta Santubaren²² aotic: *Projiciet in pro-*

(10) *charrequin*: PA edo CO lako obretan -akaz atzizkia darabil beti; *charracaz* idatziko luke; hemen ostera -ekin atzizkia dugu oraindino.

(11) *dozu*: *dozuz* idatzi du lehenengo, eta gero -z atxatatu.

(12) Honen parean, eskumako hegalean idatzirik: "Simil".

(13) Tinta orban batek estali ditu lerro bitako berba bi. Lehen hutsune honetan izan daiteke *atan* eta bigarrenan *garbitutiarren*, baina badaezpada hutsik utziko ditugu.

(14) Honen parean, eskumako hegalean idatzirik: "Aplicacion".

(15) *gaisotuta*: orij. *gaisotutua*.

(16) *dauquen*: ez *dauqueen*. Beste aditz pluraletan ere berdin jokatzan du izkribu hauetan.

(17) Orij. *jaritzat*.

(18) Honen parean ezkerreko hegalean idatzirik: "Peccata delet."

(19) *deseguideditu*: *deseguit...* idazten joan da, baina azken -t zuzenduz -n idatzi du, -nduteditu ipiniz.

(20) Honen parean ezkerreko hegalean idatzirik: "Mat. 18."

(21) *ascaturac*: orij. *ascaturbat*.

(22) Laburduraz idatzi du: *Prof^{ta} Saren*.

fundum [5] *maris omnia peccata vestra*. Botaco ditu zuben pecatu gustia[c] ichaso barrura. Botaten bada arribat ichasuaren ondora, eztau gueiago urtengo. Eztabe zuben pecatuba[c] Jesu Christoren odoloren erdijan sartubac penitenciaren vitartez gueiago urtengo. Icusi citubanian Moysesec Egypcioarra[c] itoten Ichasuan esan eutsa[n] Isrraelgo Puebluari: Oran beguien aurrian dacusuzan Egypcioarrac eztitu[zu] gueiago icusico ichasucurrutuco ditubalaco²³. Modu onetan Jesu Christoren odolotan itoten diran pecatubac, eztituzu gueiago icusico.

Poztu zaite[ze] pecatari Jaungoicuagana viortu dozunoc Ezequiel Profeta santubac dinuanagaz: *Si impius egerit pœnitentiam, omnium iniquitatum eius non recordabor amplius*. Baldin pecatariac eguiten badau pœnitencia, astuco jat celacua izan dan, ta gomutau[co] eztitu gueiago bere pecatu gustiac. Au indartuteco, eztoгу iracurten, Jesu Christo erresucitau ezquero verbaric eguietsala Sⁿ Pedrori²⁴ ucatutiagaz pecatu egueibalaco, ezta beste Apostolubai bere ichi ebelaco sarritan bacarric. Baña cergaitic au? Cergaitic Sⁿ Pedroc pecatuba ezagututa negar andiac eguin citubalaco. Baña cer izango zan Sⁿ Pedrogaz, baldin penitencia benetacobat eguin ezpaleu? Cer izango zan, baldin icusita pecatubaren anditasuna [6] bere Maisu onaren contra egueibalaco campora urtenda negar andiac eguin ezpalitu, eguin zituban leguez? *Flevit amare*. Cer izango zan baldin guelditu balitz pecatu egueiban lecuban, ta urten ezpaleu ocasinoetic campora negar eguitera? Ez eban Penitenciaric eguingo, ascori igaroten jacon leguez, ceinzugura leuquen penitencia eguin, baña eztabe gura Sⁿ Pedro[c] leguez urten campora negar eguiten; eztabe gura ocasinoetic urten; ta agaitic guichi irauten dau onlaco desiuac. Baña cer izango zan, itanduten deusut osteria, santu onegaz baldin pœnitencia beriala eguin ezpaleu? Igaroco jacon Judas errucariari²⁵ igaro jacona. Pecatu egueiban triste onec. Baña ez eban urten negar eguitera, ta etzan²⁶ juañ Jesu Christo billatutera. Argaitic dago orañ, ta egongo da beti Infernucos su andietan. Cer izango da zugaz pecatari tristia, baldin artuten ezpadozu Sⁿ Pedroren exempluba, beriala negar eguiten dozula zeure Jaungoico onaren contra eguiten dituzun pecatubac gaitic? Cer izango da, baldin bazagoz naguitasunian Judas gaistua leguez penitencia eguin bagaric? Ichi eguiotzu onen exemplo charrari, ta jarraitu eguiz[u] Sⁿ Pedrorenari; eguiten dozula eguiasco penitencia. Bada Eutimio dinuan leguez: Ezta Jaungoicua gomutetan eguin dituzun pecatubac gaitic, baldin damu [7] andibat artuten badozu. Icusi eban inoc gueiago ichasuan itozan Egyp[t]o-arrembat? Ez. Bada modu oneta[n] deseguinduco dira penitenciaren vitartez, ez bacarric autortu edo confesau dituzun pecatubac, bai ta autortuten astu²⁷ jatzuzan[ac] ceure erruz eztabe.

²⁸Bigarren. Biurtuten deusta lenengo gracia, ta lenengo arimiaren vicitzia, anchinaco osasun, ta edertasuna. Jazoten jaco Namani²⁹ igaro jacona. Aguingo eutsan Eliseo Profeta santubac Capitau oni garbitu cedilla Jordango Ibaian, baldin osatu gura beeban eucan lepra char[r]etic. Egueiban Profeta santubaren aguingo, nun beriala juañ jacon lepra gustia, ta bere corputceco aragua guelditu zan umebatena leguezcua. *Sicut caro pueri parvuli*. Modu onetan ondo confesetan danari, ta penitenciacio iturrian garbituten diranai Jaungoicuac aguinguten daben leguez, viurtuten

(23) Honen parean eskumako hegalean idatzirik: "Exod. 14".

(24) Orij. *Pedroric*.

(25) *errucariari*: orij. *errucariaric*

(26) *etzan*: lehenengo *ezan* idatzi eta gainetxoan -t ezarri du.

(27) *astu*: orij. *austu*.

(28) Honen parean eskumako hegalean idatzirik: "Restituit 1^{am} gratiam".

(29) *Namani*: orij. *Namanic*

jacue lenengo animaco garbitasuna. Magdalena pecatari andibat izan zan, baña penitencia andiagua eguiebalaco, maitetu eban Jesu Christoc beste gustien artian, ta gueiago irabaci eban penitencia eguiñagaz, pecatubagaz galdu eban baño. Sⁿ Pedroc pecatu eguieban; baña penitenciaren vitartez irabaci ebalaco Jaungoicuaren amodio andiba[t], jazo eban bere Eleisaco sillara, arcen ebala bere Eleisaco Vicariotzat. [8] Nabucodonosor erregue soberbio andiac penitencia eguiebanian, bada ibilli zan zaspirtian mendietan animaliat eguinda, ezagutu eban Jaungoicuaren ala, edo indarra, ta azquenian ascoren ustian salbau zan. Penitencia da ain indar andicua, cein da³⁰ arima lenago ilda eguana, viztuten daben; ta lenago pecatuban eguin cituban obra onac illac, ta meritubaricua baciriambere, eguiten ditu valio andicua. Charrabat ur emoten badeutsa gracion jarri danac pobre egarri dambati, artuco dau premio andibat Cerubetan Sⁿ Matheoc dinuan leguez.

³¹Gueiago. Biurtuten ditu bere valiora eguite onac pecatubaren vitartez illic egozanac. Biurtuten dau Jaungoicuaren adisquidetasuna, cein galdu eban pecatu illgarrac. Au adituten emoten deuscu Jaungoicua Joel Profetiaren³² aotic: *Reddam vobis annos quos comedit locusta*. Biurtuco deusdaz lurreco langosta gaistuac jan dituban urtiac. Langosta gaistua da pecatu mortala, ceinec jaten deusazan ascori urte ascoco frutubac. Bada beinguan artu gura badituzu urte ascotan galdu dituzun frutubac, eguin eguizu penitencia illten dozula onegaz langosta caltegarridunau. Guisa, edo modu onetara pecatu mortalac beinguan galdu eraguiten ditu urte ascotaco frutu, edo obra onac. Baldin alderaturan bada justuba bere [9] bide onetatic, esaten dau Jaungoicua Ezechielen aotic, ta pecaturic³³ eguiten badau, ezteutse valioco³⁴ eguin dituban obra on gustiac. *Si averterit se iustus a iustitia sua, et fecerit iniquitatem, omnes iustiae eius quas fecerat non recordabuntur*. Bacarric penitencia vicibatec, ta ez bacarric aocuac, irabasten dau beriala, beinguan pecatuba[c] galdu ebana.

Irugarren: beregaz penitencia[c] dacarren ona, da arimaco poza, ta baquetasuna. Pecatubac beragaz dacar bildurtasun andibat. *Non est pax impiis, dicit Dominus Deus tuus*. Ezdauque baqueric gaistuac, dino zeure Jaun da Jaungoicua, esateutsu Isaiasec. Pecatariac dira ichaso aserreat leguescuac, cein ecin guelditu dan. Beguira nola Cainec pecatu eguiebanian illten ebala bere Anaia Abel, uste eban Mundu gustiac bere ill biaeala. *Omnis qui invenerit me occidet me*. Ez eban arquituten Mundu gustian erribat, ceinetan bere conciencia baquetu ceitian. David Erregue santubac bere ezagututeban au esaten ebana[n]: Neure pecatuba beti dago neure contra. "Ta azquenic cer poz, ta baquetasun arquitu leite, dirautsu Sⁿ Crisostomoc, bildurra ta peligruba dagan lecuban. Cer poz arquitu leguique bere viciciagaz aserratuta daucanac Jaungoico andia". Nun arquituco dozu bada baquetasuna. Bacarric vicitza onian, bacarric penitenciagaz vitarte irabacirico Jaungoicuaren gracion. Ce gozotasuna artu ebala uste [10] dozu lapur onac enzuebanian Jesus maitiaren aotic: "Gaur izango zara neugaz Ceruban". Ezjacon gomutetan igarotetan pena, ta miñoc enzuebanian verba gozo ta eder[r]jau. Confesau eutsanian Sⁿ Eleutheriori Clodoveo Erregui[ac] pecatubat negar andiequin, cein confesetaco eucan lotsa andia, artueban bere viotcian añ poz andia, ce ondasunez bete eban eleisia pozaren pozaz³⁵.

(30) *cein da*: lehenengo *ce* bakarrik idatzi du ondoriozko perpausonen hasieran baina gero gainetxoan ezarri *-in da*.

(31) Honen parean ezkerreko hegalean idatzirik: "Restituit bona op. mortificata".

(32) *Profetiaren*: laburduraz idatzirik: Prof^{aren}.

(33) *pecaturic*: orij. *pecaturit*.

(34) *valioco*: birritan idatzirik.

(35) *pozaz*: orij. *pozac*.

Bo[s]tgarren³⁶: penitencia[c] dacarren ona, da atceratutia edo mudetia Jaungoicua[c] pecatarien contra eucan decreto aserrescua. Au da esaten deuscuna Jeremias Profeta Santubac: *Si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo, agam et ego pœnitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem*. Baldin penitencia eguiten badau gentiac bere pecatubacgaitic, damutuco jat niri bere eguin gura neutsan castigu, ta gachagaitic³⁷, ta alan atceratuco dot neure escuba. Au indartuco da Ninivitaí jazo jacuenagaz. Euquen aserratuta onec Jaungoicua euren gachtaqueriagaitic. Agundu eutsan Jaungoicua Jonas Profeta santubari juan cedila Niniveco Ciudadera, ta esan eiuela bere partez: Berroguet egun barru ondatuco da Ciudade au. Enzuebenian Jaungoicuaren aserriau, orra nun beriala Erreguetic Pueblo gustirainocua eguieben penitencia [11]³⁸ urteten ebela caleri[c] cale cilicios, ta sacus jancita, escatuten eutsela diadarrez euren Jaungoicuari³⁹ misericordia. Oorra nun beriala icusiric penitenciau bigundu, ta erruquitu zan Jaungoicua, ta quendu eban bere viotzetic Ciudade atacuen contra eucan aserria. *Pœnituit eum super malo quod illis inferre decreverat*. Beguiratu eguizu cer indar andicua dan penitencia, bada quenduten deutsa Jaungoicuari escutic azotia castiguetaco prestanta eucana.

Azquenic. Penitenciac indar eguiten deutsa Cerubari, edequiten⁴⁰ ditubala Ceruco atiac, ichita egozanac pecatubaren vitartez.

⁴¹Enzun dituzu neure Cristinaubac, Penitenciaren onac, edo frutubac. Enzun dozu, celan Magdalena santa Jaungoicuaren maitebat eguieban, cela[n] Sⁿ Pedro ifini eban Munduban dan dignidaderic andienian, celan obra pecatubagaz illdubac egozanac, viztuten dituban; enzun dozu, celan arimiari ecarten deutsan baquetasun barrucua, cein pecatubac galduta euquen; enzun dozu celan Jaungoicuari escutic quenduten deutsan zu castiguetaco eucan decretua; ta celan atceratu, et[a] mudau eraguiten deutsan zu ondatuteco eucan decretua; enzun dozu celan Ninivitaí bigundu eben Jaungoico[aren] aserria penitenciagaz. *Misertusque [12] est Dominus*. Baña enzun eguidazu orain. Cer izango zan Magdaleniagaz, penitencia beriala eguin ezpaleu? Cer izango zan Sⁿ Pedrogaz negar andiacaz ocasinotico urten ezpaleu? Cer izango zan Niniveco Ciudadiagaz baldin Jonas Profetiaren⁴² vitartez Jaungoicuac vialdu eutsen deia enzunda penitencia eguin ezpaleu? Cer izango zan onecaz, baldin egon balira berroguet egunian⁴³ penitencia eguin bagaric? Ondatuco zan laster Jonasec esan eutsen leguez: *Adhuc quadraginta diebus Ninive sumergetur*. Ta cer izango da zugaz, baldin egun bat ichiten badozu penitencia eguin bagaric? Menturaz zuretzat dauca decreto au: egumbat barru ondatuco zaitut. Eguin eguizu bada, Ninivecuac eguin ebena. Sinistu eutsen Jonasi, ta eguieben gustiac beriala penitencia. Benturaz arquituten zara zeure lepuan Jaungoicuaren sententia icaragarriembategaz; bigundu eguizu bada Jaungoicua, ta atceratu eraguin eguiozu daucan decretua. Jaso eguizu Cerubetaraino diadarra esaten dozula: Pecatu eguin dot Cerubaren ta lurraren contra. Eztaucan Jauna nogana juan zugana baño. Orain arti[a]n jarraitu deutsat Niniberi pecatubetan, baña jarraitu gura deutsat penitenciagaz bere modu onetan irabaci daguidan zure vorondatia ceinen vitartez irabacico dodan Ceruba, zu alabetaco beti beti.

AMEN

(36) Honen parean ezkerreko hegalean: "Mutat Dei Decretum".

(37) *gachagaitic*: orij. *gachagait*.

(38) Orrialde hau ez du zenbatu, ahaztu egin zaiolako-edo.

(39) *Jaungoicuari*: laburduraz idatzi du: *Jaung^{zi}*.

(40) *edequiten*: ez *edeguiten*.

(41) Honen parean eskumako hegalean idatzirik: "Peroracion".

(42) *Profetiaren*: laburduraz idatzirik: *Prof^{feren}*.

(43) *egunian*: orij. *egonian*.

[13]

Dia de la Sta Congregacion. Reglas⁴⁴

Gaur dan leguez Jesusen viotzaren egunic nagusi edo principalena, ta Jesu Christoc⁴⁵ eracutsia Alacoque erichon Monja santabati, ta jaquinic ceñ ondasun andiac ecarri deutzazan Eleisa Ama Santiari, ta cembat cerura zucen[du] dituban, ta cembat nai ta estimau izan daben Sta Getrudis, Sⁿ Francisco Sales ta beste Santu ascoc, iracurri nai deutzubedaz, Viotz maitiaren congregacioeco erregla edo zucenvide laburrac. Eztago cer miratu bestetan baño luziago egoten banaz. Nic daquidana da alperrerrian edo nai dogun lecuban ez gariala adicatu edo naguituten. Ondo aguiari dabe ascoc Jesu Christori⁴⁶ amodio guichi deutzana, bada aibat lasterren nai leuque Eleisetatic urten Jesusen aurretic igues eguiteco. Ordulaunbat (*sic*) gueiago eguiten bada, laster da marmariua ta deungaro esatia. Orren lecu deungan arqituten gara Jesusen aurrian? Orren guichi zor deutzagu aimbeste eguin deuscuzan mesede ta ontartiai? O guizonen esquergavetasun andia!

Guazan bada ecustera.

Lenengo escatuten deutzubedana da Jesu Christoren amodiugaiti⁴⁷, sartuta etzagozanac Congregacioe onetan, sartu zaitezala aibat lasterren. Ezta biar errialbat baño gueiago, ta bera Jesusi argui eguiteco. Indulgencia andia[c] ichi ditu Aita Santu Ben^o XIV. onetaraco. [14] Congregacioian sartu diranac damuz ta amodioz eranzun biar deutse Altaraco Sacramentuban Jesusec aguertuten deuscun amodioari, ta Herege, ta Christinau gaistuac eguiten deutsezan videgave ta charqueriai.

1. Izan biar daben Congregantiac Jesusen viotzeco escolariac ta angu humillera ta mansotasuna icasten dabilzanac.

2. Etorri biar dabe cereguin guztiz andiric eztauquenian illic gueienetan Eleisa onetan egiten diran iracurte Platiqetara.

3. Congregacioian sarcen diranac eguingo dabe urtian urtian Confesioe generala edo urteatacua bere confesoriaren⁴⁸ baimena edo licenciagaz.

4. Eguingo da urteoro Jesusen viotzaren bederatzi urrena, ta Eleisara etorri ecin diranac euren echetan eguin leique libururembat billatuta, ta iracurte[n] eztaquianac eguin⁴⁹ leique esanagaz acto contricino⁵⁰ bat, bederatsi Paternoster ta Avemaria, ta barrubac aitu eraguiten deutzazan escavide batzuc.

Confesau ta comulgauco dira guichienez illian illian baita Confesore onac be-reistu, ta senalaten deutsezan beste egunetan bere. [15]

(44) Sermoi honek ez daroa J. A. Mogelek berak idatziriko izenbururik. Beste letra batez (Juan Joserenaz?) idatzirik dakar goian ezarri dugun hori. Sermoi hau dakarren pleguak lau folio ditu alderdi bietatik idatzirik. Beronen letra aurrekoaren modu-modukoa da.

(45) *Christoc*: laburduraz dator: *Chroc*.

(46) *Christori*: laburduraz dakar: *Ch^{ori}*.

(47) *amodiugaiti*: orij. *amodiugait*.

(48) *confesoriaren*: orij. *confesiaren*.

(49) *eguin*: aurretik *esan* idatzi du, eta honen gainean, argi irakurtzen ez dela, *egin*, dirudienez.

(50) *contricino*: orij. *contrinio*.

6. Sacramentu Santuba aguertuten dan⁵¹ egun guztietan laster ta pocic jua biarco dabe escolari onac euren Maisuba icustera leguez.

7. Domequiac edo Jaiegunac esan gura daben leguez Jaungoicuaren egunac, Jesusen viotzaren congregantiac eleisan ta gauza onetan igaro biar ditube. Etorri Meza nagusira al daguijanac, etorri Visperetara etorten dirian baño guejago. Aldeguin peligru guztietatic, jua ostera Jesu Christogaz Eleisan egotera, batu Conversacinoe santu ta onac eguingo dituben lagun onequin. Ichi lagun ta ibillera zoro Jesusen amodioraco otzcen⁵² zaitubenai.

9. Jaiqui goischu, ez lotan egon gueiegui demporia alperric igaroten. Ceñatu, ta beriala Jaungoicuari esquerrac emon, orduraño bere mesede ta ontarte guztiac gaitic. Esquiñi egun guztico bere gauza, biar, ta nequiac. Escatu guztiraco biar dan bere laguntasuna, Aita guria, ta Ave Maria esaten deutsalala. Egongo dira gueiago ecin daguijanac ordulauncho Jaungoicuagaz viotzetic verba eguiten, edo gauza onac pensetan. Orañdino [16] ustiac ditut osasunic bada nois edo nois zubei eracustia ceñ errazto, ta provechu andiagaz eguin ceinquin dan entendimenturic chiquinena daucanac gozozco oracinoia edo mentala.

Enzun biar dabe Mezia al daguiena[c] egunoro, ta Marquinaco errian vici diranac errazto eguin leite (*sic*) gogo vicia balego. Eta ecin dabenac San Francisco Salesec dinuanaz baserri, ta eche urrinetatic enzun leique goguzac pensetan jarten dirala soluan bada bere mezaco pausubac, ta viotzagaz adoretan dabela Sacramentu santuba. Lan ta biarrian asten zarianian ceñatu, ta esan eguiozu Ave Mariabat, opa eguiten deutzazula arcen dozun escubetaco biarra.

Iracurten daquienac ascoz gueiago eguin leique.

Errosariua Familietan ezta ichi biarco.

Vici bagara onlan Congregante guztioac lurrian, izango gara Ceruban bere guztioac Jesusen congregantiac. Asi gaitezen orañ betico iracurtian. Bedeincatuba V^a

*Improperium expectavit cor meum et miseriam et sustinui qui simul contristaretur et non fuit et qui consolaretur et non inveni*⁵³. [17]

O ceñec aitu eraguin lejuen, neure Jesus maitia, Munduco baster guztietan arqututen diran Christinau guztiai, ceñ andiac diran Jaungoicuac bere bildur diranai gorderic ta estaliric daucazan gozotasun, ta atseguñac! O ceñec aitu eraguin lejuen emengo atseguñen laburtasuna ta ecebereza, ta combat ondasun daucazan Ceruban prestauta Jesu Christogaz batera tristetan diranenzat. *Qui simul contristaretur*. Neure Christinau maitiac. An aseco gara atseguinez ta contentuz; an izango dogu divertiu eta gozatuteco lecuric asco, an enzungo ditugu Aingueruben Musica ederrac, an aseco dira gure beguiac. O zorionecuac milla bider, dirauscu Profeta Santubac, zure Ceruco echian dagozanac, eternidade guztian zure lausenga edo alabanzac cantetan egongo dira! *Beati qui habitant in domo tua Domine*. Bada celan atseguin guzurrezco batzucac garabilz Diabrubic, ta Mundubac engañauta, gueroco ederrac galdu eraguiten deuscuzala! Izan leite au baño zoraqueria andiagoric? Ah celan asco ta asco escrupulu bagaric vici ta ilten diran gauza ascotzan (*sic*) onzat emoten ditubela. Badago, guizonari vide ona derichona, esaten [18] dau Espiritu Santubac, baña azquenian galcen gaitubana. Ezteuscu esan Jesus onac, San Juanen aotic, eztajuegula

(51) *aguertuten dan*: orij. *aguertutetan*.

(52) *oztu* edo *otzitu* aditzaren forma nominalizatua.

(53) Latinezko testua, dirudi, esku berak idatzia izan arren beste letra batez idatzia izan dela.

sinistu gueure gogara verba eguiten deuschubenei, Profeta falso asco⁵⁴. Munduban dagozalaco. *Quoniam multi Pseudoprofetae exierunt in Mundum*. Ezteutségu sinistuco Jesu Christori, ta santubei, Munduco gangar, ta nasairo vici diran ascori baño lenago. Ezteutsagu Jesus onari lagunduco bere neque ta guizonac emoten deutezezan naigavetan? Ez ete ditu Jesu Christo[c] billatuco beragaz tristetuco diranac? *Qui simul contristaretur*. Baña gueure Jesus ona⁵⁵. Billatuco dira Munduco Babilonia onetan gazterembatzuc belaunicatuco ez tiranac Nabucodonosor arro, au da, Diabrubaren Musiquetara. Billatuco dituzu Jauna Tobias ta Sararembatzuc egongo diranac Elesan sartuta, edo lecu garbietan, beste guztiac ibillera zoruetan dabilzazan artian. Billatuco dira Jauna dempora nasai galdu onetan Israeltar onembatzuc Idolo falsuai ichiric, Jaungoicua bacar-bacarric serviucio dabenac. Ojala, Jesus ona⁵⁶, guztioc baguina onen artecuac, baña badaquit ecin izan leitian, guztioc ez garialaco zure alderatu edo escogitubac. Baña Jesusi jarrain oi deutsenac⁵⁷, Munduco esanei jaramonic eguin biarco ezteutsa. Eguin daigun onembeste, neure [19] Christinaubac. Ez jacu damutuco eriotzaco orduban. Ichiric emengo atseguinai ta lagun zoruei billatu daigun gueure lagunnic onena, ceñ dan Jesu Christo, emen bere pausubei jarraituta, betico atseguinetan beragaz egon gaitazan Ceruco Erreinuban.

Adicion.

Enzuzu cer esaten deutsun Munduco guztiac baño gueiago jaquieban Santubatec, au da, San Augustinec. Ascoc esango deutchube: Vici zaite seguru; gordeizuz bacarric Mandamentu Santubac, etzaitu galduco zube (*sic*) erredimiu cenduzan Jesu Christoc. *Non perdet ille quos redemit*. Baldin gura badozube juan comedietara zuaz ordu onian; ce pecatu eguingo dozube onetan. *Si spectaculis volueritis oblectare animos vestros, ite, quid mali est?* Eta beste aldetic, dirautsu santu onec, esango deutchubela, juateco errietan, ta basterretan eguiten diran Fiestetara, andia dalaco Jaungoicuaren misericordia. [20] *Et festa ista quæ celebrantur per universas civitates in letitia... ite, celebrate, magna est Dei misericordia, quæ totum ignoscat*. Orra cer esaten daben San Augustinec, ta ez naz lotsatuco Santuonec esatebana esatera, Mundu guztia neure contra jarquico balitz bere. Santu guztiac beste onembeste esaten dabe. Baña simplerembatzuc izango ciran santubac, estubeguiac, edo gureztat Jesus onac beste Evangelioirembat ifinico dau.

[21]

Platica⁵⁸ para la Dominica XIIª post Pentecos^{en}.

Thema

*Diliges Dominum Deum ex toto corde tuo, et
ex tota anima tua, et ex totis viribus tuis
et proximum sicut te ipsum. Luc. 10*

(54) asco: orij. ascoc.

(55) Orij. onac.

(56) Orij. onac.

(57) Orij. jarrainoidetsenan, edo beharbada, jarrainaidetsenan.

(58) Sermoi hau sei foliotako plegu baten dator, alderdi bietatik idatzirik. Aurreko bien moduko letra txukunaz egina. Goientxoan, beste letra batez (Juan Joserenez?) "de Moguel" idatzirik.

⁵⁹Enzute andicua da gaurco Evangelijuan Jesus maitiari eguieutsen itaunia. Cer eguin biar dogu vicitza beticua irabazteco? *Quid faciendo, vitam aeternam posidebo*. Baña cer eranzun ebalu uste dozu Jesus onac. Eracutsi eutsezan Cerubetara igoteco ego bi, bata Jaungoicuaren amodijua, ta bestia lagun urco, et[a] proximueña, esaten eutsela: *Maitetu eguizu zeure Jauna, ta Jaungoicua viotz guztijagaz, arima guztijagaz, ta indar guztijacaz, ta proxima zeure buruba leguez*. Au onlan izanic icusi biar dogu celan, ta cergaitic maitetu biar dogun Jesu Christo.

Esan oida amodijua jatsiten dala, baña eztabela igoten. Au gueure beguiequin dacusuna da: Gurasuac [22] amodijo andija euqui oideute semiai; baña ez beti semiac gurasuai. Beste onembeste igaroten da Jesus onagaz ta gugaz. Gu berac maitetuten gaitu, baña ez guc bera. O guizonen gogortasun andija! Beguiratuco baguendu cer iratzargarriac daucaguzan Jesus ona maitetuteco, pocic maitetuco guenduque.

⁶⁰Maitetu biar dogu Jesu Christo gueure irudico guizona dalaco. Jesu Christogan dago, San Pabloc dinuan leguez, gracia guztijen betetasuna, Jesu Christogan dagoz, anditasuna, ala, ta indarra, jaquiturija, erruquitasun, ta ontasun andija. Ta orregaitic gagoz ain otzituric Jaun onen amodijuan? Jesu Christo da guizon guztijac baño ederragua, David Erregue santubac esaten deuscun leguez, *Speciosus forma prefiliis hominum*. Ta arquituten dira Christinau ain ezaguera guichicuac Munduco edertasun char baten viotza ifinita, Jesus onaren edertasunetic aldeguiten dabenac? Baldin norbaiten verbaera, edo conversacinoiac mobietambagaitu ametara, ce conversacinoe ederragua Jesu Christoreña baño ceñen auan, ta ezpanetan dabillen verbetaco gracia. *Diffusa est gratia in labiis tuis?* Jesu Christoren verbeti ac eztauca garraztasunic. *Non enim habet* [23] *amaritudinem conversatio illius, sed letitiam et gaudium*. O verba eguingo valeuque justu guztiac, celan autortuco leuquen eguija au, poz guejago arquituten dabela onec Jesus maitiaren aurrian egotiaz, Munducuac euren fiesta, ta pozquerija aisiac eruaten ditubenetan baño!

Ain andija, ta gozua da Jesu Christoren verbia, ce⁶¹ Aguacil gogor bera atrapetara, ta lotutera etozanac, loturic lenago Jaun onen verbeta bigunagaz, esaten eben: *Numquam sic loquutus est homo, sicut hic homo*. San Pedroc, ta beste Dicipulubac ez eben bere aldetic juan gura, bada esaten eben: Nora juango gara Jauna, euquiric zuc betico vicitzaco verbac. *Domine quò ibimus, verba vitae aeternae habes*. Baña O Guizonen gogortasuna!⁶² ta O Jesus Onaren igaropena! Cembat arquituten dira Jaungoicuaren conversacinoian⁶³ pocic topetan eztabenac; cembat oracinoeraco atceratubac dagozanic milla achaquija asmauta? Billatuten da nai dan beste dempora adisquide bategaz egoteco, ta menturaz verbeta provechubaricuetan, ta ascotan charretan, ta Jesu Christorenz at bacarric demporaric billatuten ezta. Cembat icusten ditugu mormosietan ordulaun erdi bat oi dan baño guejago elexan eguiten bada, ta onec euroc ez tira quexa izaten irauten [24] badau tambolinac, edo fiestiac iru ordu edo guejago. O ce amodijo andija deutesen onlacuac Jesus maitiari! Eztogu ezagututen ausa, cein euquituten dogun gueure erdijan, oracinoian, edo Altara aurretan gagozanic, esaten dau San Jaun Evangelistic: *Medicus vestrum stetit quem vos nescitis*.

⁶⁴Baldin norbaiten virtuti ac eguiten badabe maitegarrija, ta onen artian humiltasunac, inocencijac, biguntasun ta erruquitasunac, cein Christo baño humildiagua,

(59) Honen parean eskumako hegalean idatzirik: "Exordio".

(60) Honen parean ezkerreko hegalean: "Causae dilectionis Dei".

(61) ce: Gainean geroago beste tinta batez erantsirik: *cein da*.

(62) Honen parean eskumako hegalean: "Ingratitudo hominum".

(63) *conversacinoian*: orij. *coversacinoian*.

(64) Honen parean ezkerreko hegalean: "Virtutes Jesu Christi".

ceinec ume beragana joiazanac poz andijagaz arcen cituban lastan andijac eguinda, escubac ifinita bedeincatuten cituban euren inocencia gaitic, ta guri esanda ichiten euscula ez guiniala sartuco ceruco erreinuban, umien garbitasun ta inocencia ezpagueuncan. O neure Jesus ona, cer izango da nigaz? Edo guzurra da Jauna zuc esaten dozuna edo gu utseguinda gabilz. Amaitu zan Jauna ia Munduban inocencia, baita penitencia bere guejeren artian. Bacarric pecatubac, ta zure ofensac duaz gueitubagaz. Bada cer uste dogu, irabacico dogula Cerubetaco Erreinuba, ceinetan sartuten eztirian bildots⁶⁵ manchabaricuac baño, Jesu Christoren esaeria dan leguez? Ez christinaubac, ez Jesus ona guzurtetan ezpadogu. Gueijago Jesus beguijen aurrian dauca-gunau da, lepraz betericuai ez bacarric verba eguin, baita icutu eguiten eutsena bere. [25]

Jesus au da, bere Dicipulubai dei eguiten eutsena: Neure adisquide, seme, ta anaijac, ta euren buruban guri esaten deuscuna: Zubec nire adisquidiac zara, baldin nire aguindubac gordeten badituzu.

⁶⁶Baldin inocencia billatuten badozu, cein Jesus maitia baño inocentiagoric? Bada ez bacarric inori gachic ez eguin, eguitia gueuri bere sarri eragoci deuscu. Barriz bere biguntasuna da andijago ecin izan leitiana, Isaias Profeta santubac lenago esanda eucan leguez: *Calamum quas satum non conteret, et linum fumigans non extinguet*⁶⁷. Eztau urratuco pluma erdibituba, ta eztau amatauco lino subac artuba.

⁶⁸Ez bacarric mesediac eguiten ditubalaco, da maitegarria, baita gaistuac castiguetan ditubalaco bere. Eguija da daucala Jaun onec amodijo, ta vorondate benetaco bat guztioac salbetaco San Matheoren aotic esaten deuscun leguez: *Non est voluntas ante Patrem vestrum ut pereat unus de pusillis istis*. Eztauca Cerubetan daguan zuben Aita onac inor galceco vorondateric, ta San Pedroc esaten deuscun leguez: Eztau gura inor galdu dedin, ezpada beragana viurtu ditezan. Bada⁶⁹ celan izan leite, itanduten dabe Eleixaco santu jaquillac edo Doctoriac, Jaungoicuac guztijoc salbetia nai izatia, ta beste aldetic ain gogortasun andijagaz gaistuac castiguetia. Enzun daigun cer dirauscun San Juan [26] Damasceno andijac. Ez guenduzan Jaungoicuac castiguetaco eguin, ezpada bere ontasunaren parte izateco, ona dalaco, baña pecatarijac justuba dalaco castigau gura ditu. Beste batzuc esaten deuscube, naiezta leguez castiguetan gaitubala. Enzun daigun San Bernardo gozuac cer esaten daben. Baldin Jaungoicuac juzgau, ta condenetan bagaitu, gueuc modurembaten estututen dogu ataraco. *Nos eum quodammodo cogimus*. Beste orrembeste esaten deuscu San Chrisostomo mirarizcuac. Castiguetan dabenian Infernuco penacaz, bere vorondatiaren contra, edo indar eguinda castiguetan dau. *Sed quoties punit, invitus punit*. Beraz Jaungoicua da guztiz erruquitsuba, ta ona, pecatarijac castiguetan ditubanian bere, ta au guejago San Agustinec dinuanagaz, Infernu guztija bere dala castigu chiquija pecatu mortal baten anditasun, ta gaistotasunarentzat.

⁷⁰Sinistu gura ezpadozu esan deutsudanau, enzun eguizu, cer igaro jacon Jesu Christori. Guertaera baten igaroten zala Jerusalemgo Ciudade, edo Errijaren aurretic, beguiratuta, asi zan negar eguiten, San Lucas Evangelistiac dinuan leguez: *Videns civitatem flevit super illam*. Baña, Jauna, ceri negar eguiten deutzazu, izanic zu Ceru-

(65) bildots: orij. bildost.

(66) Honen parean eskumako hegalean: "Mansuetudo et inocentia Christi".

(67) Honen parean eskumako hegalean: "cap. 24".

(68) Honen parean eskumako hegalean: "Amabilis Jesus etiam quia punit".

(69) Honen parean eskumako hegalean: "Auctoritates Doctorum et SS. PP^{um}".

(70) Honen parean ezkerreko hegalean: "Lachrimæ Jesus in desolatione Jerus^{em}".

ben ta Aingueruben poza, ta alegrija. Negar eguiten dot, dino Jaun onec, cergaitic ezagututen eztaben [27] cer etorrigo jacon. *Ah Jerusalem, Jerusalem, si cognovisses et tu.* Ah Gerusalem, Gerusalem, ezagutuco bacendu, cer etorri (*sic*) jatzun zeure pecatubac gaitic. Eztabe ichico arriric arrijaren gañian. Baña cer aitu eraguiten deuscu Jaungoicuac onegaz? Negar eguiten dabela pecatari bat galduten danian. Negar eguiten dozu orain bere altara onetatic, bada zara lengua bera, icusten dituzulaco, cer castigu etorri jacuezan zeure aurrian elexa onetan dagozan ascori; ta guejago eurac ezagututen eztabelaco, cer etorrigo jacuen: ta esaten deutsezu, Jerusalemegaitic esaten zendubana. Ah Christinau pecatubetan zabilzana! Ah ezagutuco bacendu, cer etorrigo jatzun zeure pecatubac gaitic. Eztabe ichico zuben arerijuac arriric arrijaren gañian. O christinauben gogortasuna! ta O Jaungoicuaren erruquitasuna! Negarrez Jesu Christo zu galcen zarialaco, negarrez⁷¹ Jesu Christo, zuri etorrigo jatsuzan gachac icusita, ta zubez, zeuben burubacquin conturic eguin baga, Jerusalemen leguez. Ta eztozu maitetuco Jaun ain onau? Mundu guztija ondatu ebanian uragaz, egueiban castigubau viotceco miñ, ta sentimentu andijagaz scriptura sagradubac esaten deuscun leguez, *tactus dolore cordis intrinsecus*, icharaten eutsela urte ascotan bere ontasun andijagaz penitencia eguin eguijen. Negar andijac beraz eguiten ditu gueure Jesus maitiac, guri etorri jacuzan gachac [28] gaitic. Negar eraguiten deutzazu zeure pecatubacaz, ta etzara bigunduten icusiric Jesus ona zure onagaitic negarrez. O arrijac baño gogorra[go]co viotzac! Etzaitu Jaun erruquitsubonec castigu bagaric ichico, bere ontasun andija icusita, maitetuten ezpadozu. Ez eutsan parcatu Jerusalem, negar eguinda erruquitu bazan bere. Ez eutsan parcatu mundubari Diluvijoco demporan, viotzeco miñ andijagaz castigau bacituban bere. Ta zuri onen vidian bazabilz, beste aimbeste egingo deustu.

⁷²Bada orain, eztozu guc bere negar egingo Jesus onaren irudira, icusiric gueure proximuac dabilztazala Jerusalemen leguez ichuturic, ezagututen eztabela. Ezteutsengu esango negarrez Jesus onagaz batera: *Ah si cognovisses et tu.* Ah ezagutuco bacenduque ce burucomiñ andijac etorrigo jatsuzan Jesus ona ez ametiarren, ta gaistuaigo daña zeure gachtaquerijaquin deshonorretiarren. Jesu Christoc aguinduten deustu, maitetu daguizula viotz, arima, ta indar guztijacaz, ta zuc ifinten dozu amodijoric guejena lurreco gaucetan. Lotsagarritzico gaucia da amodijua bera ez ametia, dino San Agustinegaz San Francisco Sales miragarritzicuac. *Amor non amatur.* Jaungoicuaren aguindubac, edo mandamentubac dira bigun, ta gordeerrazac, bada ezteuscube amodijua baño escatuten. Munduco leguiac ascotan gogorrac dira. Baña aimbeste [29] ichututen ditu Diabrubac ascoren arimac, ce naijago ditube pecatuben miñ, ta nequiace igaro, Jesus maitiaren gozotasunaren onac baño.

Eldu leite guejagora Jesu Christoren amodijua, ta Christinauben gogortasuna. *Generatio prava, atque perversa, hæcine reddis Domino, popule stulte, et insipiens*⁷³. Gente gaisto, cenzun, ta ezaguera bagaricua, esaten deustu Profeta santubaten aotic, au da zuc Jaungoicuari zor deutzazuna! Mesediac gaitic, pecatubac biurtuco deutzazuz? Zu gaitic Jesu Christo ozpiña, edo vinagria ta biazatuna nastauta edaten, ta zu nun topauco dozun ardao ederra nai dozun artian edateco, ta zeure ao orregaz nai dituzun verba loy ta gaistuac esateco. Au zor deutzazu Jaunoni? Jesu Christoren escubac zu gaitic ulce gogorrequin josita, ta zure escuboc libre nai dituzun lapurterija, ta ciquinquerijetaco? Jesu Christoren burutic odola jausten dala arancen indarrez. Jesu Christoren viotza, edo viotzaldia⁷⁴ zulatuta lanza gogor bategaz, Jesu Christoren oñac lotuta ulciagaz, ta zure

(71) Honen parean eskumako hegalean: "Dolor Jesus pro interitu Mundi temp^e Diluvi".

(72) Honen parean ezkerreko hegalean: "Exemplum Jesus movet nos ad deploranda peccata".

(73) Honen parean eskumako hegalean: "Quam male respondeamus amori Jesus".

(74) *viotzaldia*: orij. *viotaldia*.

Buruco pensamentubac, zure viotceco desiuac ta zure⁷⁵ oñen ibillerac, daquizuzan leguez? Au da Jaungoicuari zor deutzazuna? Onec guztijoc icusita itanduten deutsu biguntasun andijagaz: *Popule meus quid feci tibi*. Neure christinau viotzecuac, cer gach eguin [30] deutsu[t] nic modubonetan tratetaco?⁷⁶ Cetan tristetu zaitu[t], eranzun eguidazu. Nori erdibituco ez jaco viotza icusiric Jesu Christoren sentimentu bigunoc. Baldin neure arerijo batzuc burla eguin baleuste pecatubacaz aguantau, edo igaroco neban. *Si inimicus maledixisset mihi, sustinuissem utique*. Baña Christinau chatolicubac, ceinzubei emoten deutsedan neure gorputza janarizat, Christinau catolicubac ceinzucuz aldabatera jaten ditudan janari gozuac, ta ceinzuc⁷⁷ semetzat artuta daucadazan, onec ni ofendietia, onec ni ez maitetutia, ecin igaro neique. *Tu vero homo unanimes, qui simul mecum dulces capiebas cibos*. Pensau daigun au ondo Jesusonen aurrian belaunico jarrita, ta escatu dajogun gracia, bere amodijuan gure viotzac isio ditezan.

Un rato de Oracion

⁷⁸*Audi Israel, quid nunc requirit Dominus, aut quid petit a te*. Ezun eguizu Christinauba; cer beste gauzaric escatuten deutsu orañ Jesus maitegarrijonec, ezpada amau, ta laztandu daguizula viotz, arima, ta indar guztijacaz. *Nisi ut diligas eum in toto corde tuo*.

Eztot billatuten, noc poztu naguijan pecatarijac nire viotz amodijozcuari eguiten deutsezan, ta emoten deutsezan atsacabetan. *Qui consolaretur et non inveni*. Eguingo [31] dot Jauna neure aldetic dana zu poztu, ta pecatarija[c] zuri burlari[c] ez eguitemo. Baña celan izan leite au, baldin menturaz neu aurrengo banabil zuri burla eguiten? Zuc niri aimbeste mesede, ta amodijo, ta nic zuri baperez. Zu beti, ni nazan guztijau zugana eruateco, ta nigan ain sicutasun, ta epeltasun andija. Ta ezta nire viotza bigunduco, zu maitetutera? Ah neure Jesus ona! Quendu eguidazu guztien aurrian neure vicitia, ta neure viotza viurtu bedi ezebercera, baldin aurreracuan gogortuta egongo bada zure mesedetaraco. Badaquit Jauna zeuc esanda ondo artuco nozula⁷⁹, elcen banaz viotz humilde, ta viurturicuagaz. Alan nator Jauna zure erruquitasunaren mempera, ta esaten deutsut David erregue santubagaz batera: *Diligam te Domine virtus mea*. Maitetu, ta ametan zaitut neure viotz, arima, ta indar guztia, ta onetaco gordeco ditut aurreruncian zure legeco aguindu guztijac, zure vorondate santia lurrian eguinda, irabaci daigun zu alabetia secula guztijan Cerubetan. Amen.

Ad quam nos perducatur V^a

Guizon esquergaveco gaistuac! Guizon viotz gogorreacuac! Cer dacutsu Jesu Christogan gustetan etzaituban gauzaric? Eztaui biar dan beste eguin, gure amodiua mereciu, edo irabazteco? Baña etzara atreviuco ori esatera, jaquinic cer eguin daben gure amodiua gaitic. Mesede bat eguiten deutsunembatec ascotan [32] irabazten deutsu viotza. Eta bacarric Jesus maitia botaco dozu zeure viotzetic, daucan guztia emonezquero? Cer sentimentubac euquico eztitu Jesus onaren viotz maitariac, enterrau ta sepultetan dabenian viotz azur ustel, ta loiz betetan, viotz Infernucuen toqui eguinda dagozanetan? Au da Jesu Christogaz Belial batzeia. Christinau Jesus

(75) zure: orij. zuren.

(76) *trateco* idatzi du lehenik, eta geroago beste tinta batez gehiturik goitxoan *-ta-*.

(77) Honen parean ezkerreko hegalean: "Peroracion".

(78) *ceinzuc*. Lehenengo *ceinzubec* idatzi du eta berriz kendu.

(79) Ez dago garbi *-o-* ala *-a-* den. Beraz *nazula* ere irakur daiteke.

ona ametan dozubenac, ez jatzubez viotzac zatituten, ieusiric celan daroien gaistuac bildots inocentiau eriotzaco toquirá, ta celan aoric edeguiten eztaben? Isillera ta ontasun onec bigundu cituban Pilatosen ta Borreru gogorren viotzac, ta guriac bacarric egongo dira bigundu baga? *In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant te.* Zeure beguien aurrian daucazuz Jauna, dirautsut David Erregue Santuagaz, naigavez ta sentimentuz beteten zaitubenac. Zeure beguien aurrian daucazuz gogorturic aibeste costa jatzuzan arimac galcen dabilzan madaricatu galdubac, euren vicitza, eguite, ta verba gaistuacaz. Celan beguiratuco deutsezu onei? Atera eguizuz Jauna Munduonetatic aibat lasterren guichi ezтитеzan Ceruraco dagozanac. Baña naijago deusut escatu, arguitu daguizuzala onen adimentu ichubac, penitencia biar dan leguezcuac eguin daguei[za]n, ta guztic sartu gagueizuz viotz maitari orretan, zeugan baño beste gauzatan pensau eztaigun. V^a

[33]

**Platica para la Dominica⁸⁰
infra Octava de
Corpus Christi**

Homo quidam fecit cœnam magnam.

⁸¹ Guztiz izentauba da Asuero Erreguiac ifini eban janaria bere Erreinuco Nagusientzat, ta Susango erricuentzat, ta au egueiban eracusteco bere erreinubaren al, ta indar andiac. *Ut ostenderet divitias glorie regni sui.* Baña orandio ascoz andiagua bere azquenengo afarian Christof[c] ifini euscun janaria. Baldin aren afarian ifinten bacirian erregueren jatecuac, *cibi regii apponebantur*, Christoc ifini eban bere Gorputza. Baldin janari atan ifintebaban Asuero ardao eder, ta ugaria, *vinum abundans, et preciosum*, emen ifin[ten]deuscu Jesus maitiac ardao ederragobat⁸², cein dan bere odol valio andicua, *vinum germinans virgines*. Baldin Asueroren ardaa, beste orango guztic leguez, bazan castidadia galdu eraguiteco, *vinum in quo est luxuria*, San Pabloc dinuan leguez, ta ojala begueiquin icusico ezpagueudu, Jesu Christoren odola da ardao castidadia, ta garbitasuna emoten dabena, *Vinum germinans virgines*, Zachariasen esaneria dan leguez. Izanic Jauna au⁸³ onlan, cembat arqituten [34] dira juan gura eztabenac zugaz afaritara jatera ogui alderatu, edo escogidubena, *Fru mentum electorum*, ta edatera zure odol edo ardao garbitasuna emoten dabena, *vinum germinans virgines*, juatiarren Munduco janarietara, Munduco ardauetara, ceinzubetan daguan esan dogun leguez San Pablogaz luxuria, *vinum in quo est luxuria*.

Baña icusi daigun cembat afari arqituten dirian evangelio santuban! Iru, Christinaubac. Lenengua da Penitenciacua, bigarrena da Comunioecua, ta irugarrena Cerucua. Ta cembat achacari, edo excusadore arqituten dira?⁸⁴ Beste iru. Bataren achaquia zan, Baserri bat erosi dot, ta ecin etorri neinde; bestiarena, Bost bustaridi erosi ditut, ta aen probara juan biar dot, ta azquenenguen achaquia zan, Esconduta nago, ta ecin etorri neinde.

(80) Sermoi hau daukan pleguak 5 folio ditu alderdi bietatik idatzirik; beste folio bat daroa aurretik, honako izenburu hau beste letra batez daukala: "Corazon de Jesus para la Dom^{ca}. infraoctaba del Corpus", eta orri-goientxoan "de Moguel", hau ere beste letra honekin. Pleguak, folio idatzion ostean beste bi daramatza zuririk. Aurreko pleguen letra berbera darabil.

(81) Honen parean eskumako hegalean: "Convivium Asueri".

(82) *ederragobat*: orij. *ederragobac*.

(83) Orij. *ann*.

(84) *dira*: orij. *diru*.

Lenengo afaria esan dogun leguez da penitenciacua, Jesu Christoren ordez San Juanec escriviu eutsan leguez Laodiceaco Obis̄pobati: Nic dei eguiten dot ate onduan. Baldin iñoc enzuten badau nire deia, ta edeguiten badeust atia, sartuco naz beragana; afaltuco dot beragaz, ta berac neugaz. *Cœnabo cum illo, et ipse mecum*. Dei eguiten deuta Jaungoicuac pecatariari, ta joten dau viotzeco atian gracia iratzágarri bategaz, dabil billa nundic sartuco dan bere animan, jaten emonda indartu, ta berotuteco bere gracia, ta adisquidetasunagaz. Afari au euqui eban Jesus [35] onac San Matheo, ta Publicanu viurtu varriequin. Baña cer eguiten dabe guizon ascoc? Batzuc enzuten dabe Jaungoicuaren ateosteco deia; baña edeguiten ezteutse atia; beste batzuc⁸⁵ irmiago zar-ratuten dabe bigarren maratiliagaz; asten diriala lo eguiten pecatuben ondotasunian, enzuten eztabela ateostian diadarca daguanen deia. Beste batzuc⁸⁶, azqenic; barre eguinda eceberetzat dauquezala viotceco Jaungoicuaren atejotiac, eguiten dirala gorrac Jaunonen⁸⁷ dei guztietara. Eguia au indartuco da evangeliu[ac] dacarzan iru achacari, edo escusadoretan. Lenengo achacaria, juañ zan erosi eban baserria icusten, ta ichi eutsan afariari. Onlacuac dira lenengo pecatuba eguiten dabeenac. Bigarren achacariac esaeban, erosi citubala bost bustarridi, ta aen probara juañ biebala. Ah proba caltegarri-cuac! Cembat calte ecarten dozu⁸⁸ erri, ta familia ascotara. Cembatec proben achaquiaz urteten daben euren echetatic dauquena, ta eztauquena gastetara. Eztabe gaurco egune-co proba guizonac eguiten evangeliocua[c] egueibana. Onec juañ gura ez eban convitera proba achaquiatzat artuta. Oraingo probariac convitagaitic etorten dira probara; etor-ten dira ardaoz asetera, ta juaten dira gaberutz euren echetara nequez icusten diran guisan, bildur baten dauquezala echecuac, eztaquiela nos, ta celan juango diran. Icusten doguna da ascotan etordirala probara ez idiac erostiarren, ezpada zaraguibat ardao apostauta, dirana garbituten. O ce contu estuba emongo daben errico aguintaria[c], baldin aldaguien leguez eragosten ezpaditube [36] proba apostedun, ta sarricuac. Baña ceinzuc aituten dirala uste dozu bost bustarridi⁸⁹ onegaz, pecatu oituera ez edo usa-diozcuac ezpada, ceinzucaz buruz beratuten diran asco? Irugarrenac esaeban escondu-ba zala, ta ezin etorri zeitiala. Au da azquenengo gogortasuna. O ce errucarriac diran onetara elduten diranac. Cembat arqituten dira pecatuben gogortasunian, eranzuten dabenac, auagaz ezpada, viotzagaz, ecin ichi leiquela ocasinoe, edo adisquidetasun char-rembat. Enzunarren sarritan Confesorien, Predicadorien deiac, ta concienciaren aguincadac, eranzuten dabenac, ecin viurtu gueindez Jaungoicuagana; ta azquenian burla eguiten deutse consejeru on guztiai, ta jaramonic eguiten ezteutse Jaungoicuaren deiai, ta eranzuten deutse, ecin etorri neinde Jaunonen videra. Onlacuac gaitic diño Espiritu Santubac: *Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit*. Au da Infernuraco escallera zuzena. Lenengo pecatutic beriala jaguiten eztanian, elcen da oituera, ta usadio charrera. Emendic gogortasunera. Lenenguan laster ecarten da peca-taria Jaungoicuaren videra. Bigarrenian, au da oitueratic nequez. Azquenian, au da bici diranac poz ta baque andiagaz pecatuben artian, ecin biurtu leitez eurac aurtortuten daben leguez, *et ideo non posum venire (exemplum in Pharaone)*. [37]

Bigarren afaria da emen Altaran beguien aurrian dacuscuna. Convite onetara dei eguiten deutse Jaunonec bera ezagututen daben guztiai. Bacarric atceratu, ta botaten ditu pecatubequin loytuta dagozanac. Ezta ondo, dino San Matheoc⁹⁰, seme, edo mai-

(85) *batzuc*: orij. *batzut*.

(86) *batzuc*: orij. *batzut*.

(87) *Jaunonen*: orij. *Jaunonec*.

(88) Orij. *ecardedo zu*.

(89) *bustarridi*: orij. *butstarridi*.

(90) Honen parean eskumako hegalean : "15", kapitulua adieraziz.

tien oguia artuta, chacurrai botatia. *Non est bonum summere panem filiorum, et a mittere canibus.* Baña Jauna, cembat chacur gaistoc jaten zaitube. Cembat bider miñ loy ta gachquiesale baten gañian jarten zara, ta azquenian igaroten zara viotz chacurresco bategana. Cer dauca Jauna cer icusi, dino San Pabloc, arguiac, illuntasunagaz; cer daucazu zuc cer icusi Belialegaz. Bigarrenian esaten deuscu San Matheoren aotic Jesusonec: *Nolite dare sanctum canibus.*

Afari onetan gauza guztiac dagoz prest; bacarric utsemoten dau afaritaco dagozaten viotzac, conciencia garbi, ta gose andi bategaz elcen ezpadira. Baña cer igaroten da. Gaurco evangelioco afarian leguez, emoten ditube achaquia⁹¹ utsezco batzuc. Batzuc achaquietan dira ez etorteco sarri mai onetara, esaten dabela, Baserri bat erosi dabela, au da, batac mercataria dala, bestiaco achurlaria dala. Batzuc familia andia dauquela, beste batzuc servitzariac dirala. Baña nic itanduten deutset onei: Apostoluben demporatic San Agustinerano christinaubac ez euquezan euren ceregiñac orañ leguez? Ez egozan euren artian orañ leguez mercataria, achurlaria, echeco Burubac, ta servitzaria? Bai. Bada cetan dago, aec egunoro, edo guichienaz astian beñ⁹² juatia comulguetara, ta orañ illian beñ eguitembada ascotzat [38] euquitia? Achacari guichi arquituten ciralaco orduban, ta orañ asco. Baña cer izango [da] Munduco ceregiñetan viotz guztia ifinita, galcen badau juatia betico afari ederrera?

Beste batzuc eranzuten dabe, erosi ditubela bost bustarridi, au da nastauta dabilzala, auciequin, ta daucazala azpiratuta pecatubaren pisubac; ta ecin esaten dan becin erraz alde eguin dabela; beste batzuc, cereguinic asco dauquela euren neque, ta pobrecia igaroten, ta beste batzuc eztaquela cer janci biar dan leguez Eleisara juateco. Baña onec achaquia garbiac dira. Baldin aucia zucena bada, ta ez bacarric temazcua, jarraitu leique; ta eztau eragosten Jaunonegana etortia, baldin alcar maitetuten bada-be aucilariac ta adisquide batzuc leguez alcarregaitic ondo esaten badabe auagaz, ta viotzagaz. Baldin pecatubaren pisutasunac buruz beratuta bazaucaz, orregaitic zuaz aimbat lasterren Confesore ombaten oñetara, ta an zuzen ta damubagaz zeure pecatubac autortuta, eldu zaite ogui ederrau jatera, San Pabloc aitueraguiten deuscu leguez: *Probet autem se ipsum homo, et sic de illo pane edat.* Baldin pobre errucarria bazara, ta jatecua guichi, ta nequez baño ecin villatu badozu, erdu sarritan afaritara Jesu Christogaz, ta berac esango dau zu icusita Munduban vici zanian esaebana: *Misereor super turbam, quia non habent quid manducent.* Erruquituten naz zubecez, eztaucazulaco cer jan; baña chori guztiac contuba daucanac, euquico dau pobriac zubecez, ta nundic, edo andic [39] lagunduco deuscu zeure viarretan. Barriz zoiñoco onic ez euquia, ezta achaquia ona ez etorteco sarri Jaunonegana, cergaitic eztau Jaungoicuac beguiratuten campoco edertasunari, barrucuari baño, ta esaten dabedian, *Amice, ad quid venisti non habens vestem nuptialem?* Adisquidia, cetara zartortz nigana esteguco soiñoco bagaric? Santubac esaten deuscube verba eguiten dabela Jaungoicuac barruco garbitasunagaitic, esango baleu leguez: Cec zacartz nire maira gracia bagaric? Eztaucagu beraz achaquia onic ez etorteco aimbat sarrien afaritara Jesus maitiagaz.

Beste batzuc eranzuten dabe, *Uxorem duxi*, esconduba naz; Jaungoicuac emoeustan, edo neuc artu neban senar edo emaste aserragarri bat; beragaz, ta neure familiacuaquin daucat cereguinic asco. Eztaucat astiric ain sarri juateco confesetara ta comulguetara. O cembat asmo, ta achaquia ifinten dituban Diabrubic ascoren arime-tan! Nai dozu Christinaubac zeuben echetaco atsacabetan igaropena, edo paciencia

(91) Orij. *achaquiac.*

(92) Hemen eta hurrengoan ere *ben* idatzi du, gain marratxoa ahazturik.

arquitu? Zuaz jatera Ceruco oguiatu, nun arquituco dozun indar andia neque guztien artetic ondo urteteco. Cer esan gura dau gueiagu verba onec: Esconduba naz? *Uxorem duxi*? Aitueraguiten deuscu, aragui gaistuaren macurtasuna. Onen ondoric datorz jatiac, ta edatiac. Onec itoten dabe modurembaten, ta aberen (*sic*) guisacua eguiten dabe guizona; ta argaitic ezteutse ichiten pensetan janari eder onetan. Argaitic esaten dau, *Uxorem* [40] *dux*i, ecin ichi neique neure emastia. Lenengo achacari biac erosi citubenac baserria, ta idiac, inorendu, ta ichi eiqueza[n]. Baña emastia artuezquero ecin ichi ceinque. Bada alan elduten diranac estadu errucarri onetara, eguiten dirana[c] euren tripiaren, ta aragui gaistuaren servitziariac, eranzuten dabe, ecin urten neique vicimodu onetatic, ta argaitic ecin juan neinde Jaungoicuaren afarira. *Ideo non posum venire*. Alperrita⁹³ edale bati guichitu deilla edaten; alperric ta⁹⁴ ascotan persona araguizco bati⁹⁵ esatia urten daiala ocasinoetic costaco dana costata; alperric ta esatia Jesu Christogaz, Baldin zeure beguioic escandalizetan bazaitube, atera eguizuz, baldin zeure oñoc badira pecaturaco vidiac, ebagui eguizuz, bada oba da sartu Ceruban begui, ta oñ bategaz, infernuban begui bi, ta oñ bigaz baño. Zuc au esaten dozu Jauna; baña alperric, cergaitic eranzuten dabe, ecin urten dabela vide aetatic, ta ecin etorri leitezala zugaz afaitara. Ete dago eleisa onetan au esan, edo eguiten dabenic. Ete dago bigunduten eztanic Jaungoicuaren deiac enzunda. Et[e d]ago sinistu gura ezteutsanic Espiritu Santubari esaten dabenian Oseas Profeta Santubaren aotic: *Fornicatio, vinum, et ebrietas auferunt cor*. Araguaiac, ardauac, ta ordiqueriac ebagui ta quencen dau viotza. Cec atzeratu eban Salomon Ceruco afaritic? Cec Enrique Sorcigarrena Inglaterraco Erregue lenago ona zana, Ana Bolena erichon andra gaisto batec baño? Ta cec esan eraguieutsan azquenengo orduban, icusi ebanian [41] galdu ebal Ceruco afaria: *Amici, omnia perdidimus*. Neure adisquidiac, gauza guztiac galdu ditut. O Neure Jaungoico viotcecu!⁹⁶ Zuc aimbeste dei zeure Predicadorien vitartez, etorri ditezan zugaz afaritara confesinoe ombaten vitartez, ta aimbeste achacari, zure ateosteco deiac enzun gura ezta? edo enzunda jaramonic eguin gura ezta? Zuc aimbeste dei, etorri ditezan doctrinac ta sermoiac enzutera Parroquiara, ta aimbeste achacari gois meza bat enzunda, cale basterretan, ta oraindino gaistuago dana Meza nagusico demporan jocuan, ta edaten egoten diranac. Zuc aimbeste dei, etorri ditezan sarri, ta ondo prestauta zugaz afaritara, modu onetan Jaiegunac viar dan leguez santutu daiezan; ta aimbeste achacari zugana etorteco, ta onec euroc achaquia guichi arqituten dabela Jaiegun onetan asebetetan, meriendaguinten ibilteco. O ichumen bardinic baguia! Zu aserratuco zara icusiric aimbesteri dei eguiten deutsezula ceugaz afaritara etorteco, ta aimbeste achacari arqituten dituzula. Baña cer eguingo dozu Evangelian aitueraguiten dozuna. Dei eguingo deutsezu gaiso, ichu ta erren ascori, au da, zugaz astuta dabilzan ascori, bete dedin zeure echeco vicilecuba; ta botaco dituzu achacari gaisto[o]c, esaten deutsezula: Eztozu probauco nire afarico janariric, deitubac izan zarianoc, ta achaquequin etorri etzarianoc⁹⁷. *Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cenam meam*. O verba icaragarria! Bacarric irartzartuco eztabe [42] len esan dogun leguez pecatuben lô gogorrian dagozanac. Etzara Ceruco maira jatera juango, Jaungoicuaren convitai jaramonic eguiten ezteutsezunoc. Baña o Jauna, bigundu zaitte, bada ni bere bigundu naz, zure verba aserriac enzunda. Baldin orañ artian zure

(93) *alperrita*: "Alperric da".

(94) *ta*: "da". *Izan* aditza.

(95) *bati*: orij. *batic*.

(96) Lehenik *viotcecoa* idatzi du, eta gero -o- > -u- aldatu.

(97) *etzarianoc*: orij. *etzarianoc*.

ateosteco deiai jaramonic eguin ezpadeutset, guichitan baño afaldu eztodala zugaz autormen edo confesinoian, emetic aurrera enaz añ⁹⁸ gogorra izango. Baldin ibilli banaz Munduco jan edanen billa, ichita zure afariari, emendic aurrera aeic (*sic*) ichita, etorrigo naz sarriago, ta obeto prestanta zure maira. Baña emon eguiguzu Jauna zeure laguntasuna, ta gracia eguin daigun esaten dogunau, arqitu gaitian guztioic Ceruco mai zabalían zugaz afalduten iñosbere ase bagaric, ta zu alabetan beti beti Amen. Ad quam... V^a

[43]

**Para el día de los
Reyes⁹⁹**

Lotsagarrizco gaucia Jesus maitia gure amodiuaeren ondoren ibiltia. Ez neuque sinistuco berac esango ezpaleu bere atseguin guztia daucazala guizonen semequin egotia (*sic*). *Deliciae meae*^{V^a}.

[44]

**Platica del
Corazon de JHS sobre
la Adoracion de
Los Reies**

Vidimus stellam in Oriente et venimus adorare eum. Mat. 2.2.

O Munduba, ce illuntasunian zagozan aibeste arguiren artian! Badira Mundu onetan guizon ta emacume asco Jaungoico ona deiez egonarren, enzuteric emoten ezteutsenac; baita ta eranzunagaitic, ta beraganaco asmuac artuarren bere vide santuban sartu gura eztabenac, ta azquenian vide onetan sartuarren, naguituta leguez atzera viurtuten diranac, ichiten deutsela Jaungoicuari Judasen guisan, eceberezquerija char batzubez gaitic. Baña onicuac¹⁰⁰ eztira Ceruban sartuco. Onec guztijoc betico galduco diranac dira. Ceruban sartu nai dabenac Jesus onaren ots onac ta deiac enzun biarco ditu. Onec dira Jesus onac eracutsi deutsen vidian sartuta azquen ordu-raño edo illarte guztijan irauten dabenac. [45]

Baña ete dira asco au eguiten dabenac? Jesu Christoc bere aotic eranzungo deutsu: Asco dira deitubac, eta ceruraco alderatubac guztiz guichi. Au da. Ascori dei eguiten deutset izarrez, gogarguiz, edo adimentuco, ta vorondateco arguitasunagaz, ta conciençijaco icarequin, baña guichic izar onçi jarraitu gura deutse ta ascoc amate-tan ditube nic emonico arguitasunac ta conciençijaco dei, ta aguincadac. *Multi sunt vocati, pauci vero electi.* Guichi onen artecuac ciran iru Erregue Mago edo Jaquintsu-bac. Eta aen erara Jesus maitia billatuten eztabenac, galduco dira.

(98) *enaz en:* orij. *eñaz an.*

(99) Sermoi hau dakarren pleguak azaleko folioa eta beste sei folio alderdi bietatik idatzirik dakartza, atzean beste bat zuririk daukala. Azaleko folioan dator presentazio gisa sermoiaren aurretik idatzirik datorrena: "Para el día de los Reyes", beheratxoago hiru lerro, eta azpian: "Platica para P. P." edo antzeko zerbait.

Sermoi honen letra aurrekoen berbera da, eta Markinako Xemeingo eleizako multzo berekoa da.

(100) *onicuac:* Badirudi ez dagoela osorik; *onetaricuac* behar gte zukeen nago.

Badaquizu, neure christinaubac, cer eguieben iru Erregue onec Jesus ona billatuteco? Beñic beñ izarraren vitartez Jaungoicuac eguinico deija enzun orduco, prestantan asi, euren videraco biar cituben gauza guztijac; ta guztijac prestau laster ta ondo. Bada, len baño len, Jesusaganatutiagaitic billatu cituben euren videraco Zaldijen ordez, Dromedarijuac, ceinzuc dirian Zaldijac baño viciruago dabilzan animalija batzuc, ta ichi cituben biar etzirian gauza guztijac.

Gauzac prestanta avijau cirian juaten. Baña ce eratan urteeteben¹⁰¹ euren errialde-tatic? Negu otzaren erdijan. Ta poz andijagaz, otzaren bildur baga, cergaitic joiazan Jesusen billa. [46] O ce andija zan Erregue onec euquen Jesus icusi naja! Ta ce andija zan Jesusec eutsen amodijua!¹⁰² bada¹⁰³ beste asco illumbian ichita, arguitu cituban bera ezagututeco. O cer zor andijac deusaguzan gueure Jesus onari! Ichiric aimbeste Gentil, Turcu, Judegu ta Herege illuntasun andijetan ta Infernuco vide artez artezian, arguitu gaitu gu, emon izan deuscula bere ezageria, ta ifini izan gaitubala Ceruco vidian. Baña, ha gure zoricharreacuac vide onetatic alde eguiten badogu! O gure errucarijac, baldin Jaungoicuac bijaldirico izar eder arguioni jarraituten ezpadeutsagu! Eta gure galdubac baldin izar argui ederra ezcutetan bajacu, ta urteten badeuscu Diabrubic videra beste izar char ta irudi utsezco bategaz beraganatuteco!

Jarrai daijogun Errege onen ibilleriari, ta icusico dogu, celan Munduco gach peligru guztiac ichita, doiazan Jesusen billa. Jerusalemen arquituten zan orduan, Herodes erichan erregue gaistobat. Ez equijen cer gogoratuco jacon Herodesi jaquitebanian bere baimen edo licenciya baga sartuten ciriala Jerusalemen. Bildurtu ceitezan Presondeguirembaten sartueraso, an ustelduten ichi, edo andic atera, ta errico guztijen beguijetan illeraguin ez eguizan. Icusten dozu orañ cer eguieben iru erregue onec? Bada zu Jesusaganaco atzeratuten bazaitube Munduco hista ta barreburlac, Munduco peligru gorputzarenac, oquer ibillico zara, ta Jesus onagaz cer icusi [47] euquico eztozu, bada lotsatuten bagara Munducuacgaitic bere servitzari izaten, lotsatuco dala, esaten deuscu, bera bere gure Jauna ta Aita izaten. Cer izango zan erregue santuoneca baldin Herodesen bildurragaitic, vide luce, ta otz andijagaitic guelditu balira euren echetan alperrierian? Jazoco jacuen euren lagun ascori jazo jacuena. Ez eben billatuco Jesu Christo ta galduco cirian. Ez jacuen bigarrenian aguertuco izarra, ta ez eben arquituco Jesus jajo zan lecuba. O cer zorionecuac Erregue onec, esango dozu, bada alan arguitu zituban Jaungoicuac!

Baña erdu ona au diñozun guizachar edo emacumea. Eztozu zuc bere nois edo nois icusi zeure Jaungoico onac bijaldu deusun izar edo gogarguirembat edo beste? Zuretzat zure Jaungoicuaren izarrac ciran, zure Gurasuen, Zarraguen, Confesorien edo Predicadorien verba ta esanac. Eta cembat bider dei eguin deustu zeure Jaungoico onac, Gurasuen esanaçaz? Eta O Guraço madaricatu, ta zoricharreacuac, baldin arguitu ezpazaitube ta gaistuago dana exemplu charrez vide gaistuetan sartu bazaitube! Cembat bider esan deusube Confesore edo ondo nai deustubenac, ichi daguizuzala onelaco, ta alaco lagun, conversacinoe, ta jostaqueta charrac? Juan zaitezala sarri Elexara Mezac enzutera, ondo ondo [48] pretauric confesau ta comulguetara, ta igaro daguizuzala Jaiegunac Jaungoicuac nai dituban gauçetan ichiric pecaturaco vidian ifinten daben ibillera zoraquerijaz hetericuey?¹⁰⁴ Cembat vider Predicadoriac, edo iracurri izan dituzun liburubac, aitueraquin deustube, zure deiez daguala Jesus

(101) *urteeteben*: "urten ete eben".

(102) *amodijua*: orij. *amadejua*.

(103) *bada*: Lehenik *baña* idatzi du, eta gero zuzendu.

(104) *betericuey*: Gaintetik zuzendua dago amaiera. Lehenengo *betericuetan* idatzi du.

ona, zu galdu ta jausi etzaitzezan Infernuco ondarretan; goitu daguizuzala naiera charrac, etzaitzezala egon gusto arcen Diabrubac¹⁰⁵ ecarten deutzuzan pensamentu charretan, laguntasuna onetaco escatuten deutzazula Jesus onari, bere Ama maite, edo Añgeru Gordetzalliarri. Orra cer izar ederrac. Orra cer arguitasunac. Zuc izan dituzun barruco dardarac, bildurrac, ondunaiac, edo obetuteco goguac, eztira izan Ceruco izar barriac? Baña beguiratu deutsezu contuz ta hastiro izar orrei, ta jarraitu izan deutsezu, Erregue Santuben erara, Jesus on maitegarrija billatuteco?

Ori eguin bacendu orandañocuan, etzinian egongo gaur ez, zagozan era char galduban. Etzenduban euquico, daucazun leguez, pecatuz loitu, ta illda zeure arima triste ori. Etzeuntsan eguingo gaur zeure on maitagarriari eguiten deutzazun presente ichusi loi ciquina zeure arima zantar Infernucoz beterico orregaz. Euquico cenduban, bai, becuric бага, ta [49] apainduta zeure arima ori Jesu Christoren, ta ceruco Aingueruben toqui eder eguinic. Eta onla opaeguingo zeuntsan gaur ta beste egun guztijetan, Erregue Santubac leguez Incenso orde oracino ta escaera baliotsubac, ta urre orde, esan dogun leguezco arima edo viotz guztiz garbi edertuba.

Baña ori eguin biarran, ezteutsezu batzubetan beguiratu bere izar Jaungoicuaeren orrei, ta beguiratu deutsezunian bere, ez beguiratuba eguin deutsezu; bada enzuterice emon бага, edo enzutioc laster aztuta, zeure asmo, ta gogo guztijac lurreratu dituzu. Bada celan minduco eztabe Jesus ona gure charqueri, ta esquergabetasunac? Ichi deutzazu Jesusagana orañ, ta guero Cerura eruan gura cenduzan Izar ederrari, ta jarraitu deutzazu illuntasunari, edo izar gaisto videroquer lapur gaistoz betericotic Infernura eruan izan gura zaitubanari. Bada nori dei eguingo deutzat, dirauscu Jaungoico onac, Jeremias Profeta Santubaren vitartez? Nun arquituco ditut, nire izar ederrari jarraituteco, ta neure verba gozo onac enzuteco dagozan guizonac? Nire erritar guztiac gortuten dira nire verba guztietara. *Ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium*. Goguac emoten deutsena eguiten dabilz aspaldi [50] guztian. Cerbait nic adieraso orduco, an da enzunez naja, an da hista ta barre eguitia, *et non suscipient illud*. Zoro baten verbac balira leguezcuac dira orrenzat nire verba zucenac bere.

Ezprobere esan eguidazu. Cembat Jaungoicuaeren enzun dituzun verbetatic, artu dituzu? Cembat Jaincuaren gauzon¹⁰⁶ enzun dituzu echian, Eleisan, auzuan, ta norc daqui cembat toquitau? Baña arciar[r]en uts uts batzubec izan balira baño, asco gueiago beguiratu ezteutsezu. Eta ezta au zuc hista ta barre eguitia Jaungoicuaeren verba onai? Au da Erregue Santubac emoten deuscuben Exemplubai jarraitutia? Ez, neure Christinaubac, ez. Baña noraco dira Jesus billatu ta arquituten eztabenac? Ah neure Jainco maite jaio barrija! Ez Ceruco atseguin gozuetara. Ez zure arpegui ederra icustera. O zori galduco guizon edo emacume Jaincuaren dejetara gortuta zagozanac! Cergaitic zara viotz gogorreca beretzat ta ain biguna gaistaquerijetaraco! Cerre[n] ibilli oizarian zeure Jaun onaren iguesi leguez, ta zeure gogoerara. Cerren ibilli oi zarian jolas ariñen, jostaqueta ta ibillera galgarrijen eguiteco charren ondoren; eta cerren onlan dabilzanen belarriac arquituten eztiran Jaincuaren verba leun eme ederrac enzun leiquezan eran. O Zorigaistoco ibillera, ta icusqueta gaistuac! Au da Jaungoico onari zor deutzazuna, zure billa jatsi zalaco Ceru altubetatic? [51]

Eztago Jesus onari gejago aserratuereguiten deutzan gauzaric bere mesede ta esanetara gortubac egotia baño. Ah zorigalduco Corozain ta Bethsaidatarac! Ah zubei icharaten deutzun amai arrigarria! Baña cergaitic? Cerren esaten eutsen Jesus onac:

(105) *diabrubac*: orij. *diabruban*.

(106) *gauzon*. "gauza on".

Carren eguin banitu Tiro ta Sidonijatarren artian zuben artian eguin ditudan icuscarri mirarizcuac, zubei eguin deustubedazan sermoiac, anchina egingo eben penitencija cili[ci]jjoz ta autsez jancita. *Olim in cinere et cilicio pœnitentiam egissent.*

Beste onembeste gugaz eguiten dau. Milla vider avisau deustu conciencijaco ta predicadorien dejequin. Baldin beste erri ascori eguin baleutsaz Jaincuac guri eguin deuscuzan dejac, anchina penitencia egingo eben. Asco izango cirian aen artian santubac. Baña celan esango deuscuzan ajac, ta celan esaten dagan bere artian Jesus ona guc enzun ez arren, Corozaintar gaistuai leguez. Bildurtu gaitex [an] quendu eztaiguzan emon deuscuzan arguitasunac, beste batzubei emoteco. Au da Jaincuac eguin oidaben castigoric andijena, pecarrijequin. Baña ez arren Jesus ona. Ez gugaz eguin onlango gauzaric. Emon eguiguzu bai gracija gure adimentuben arguitzallia ezagutu daguiguzan zeure aurrian gueure utseguite guztijac. Negarrez urtuten gariala gacheguinacgaitic. Bai arren. Bai. [52]

Para despues de la Oracion

Premija ta biarretan arquituten zarian Guizonac, dirauscu Jesus onac, cergaitic arcen eztituzu zuri ondo naiez esquinen deustudazan ondasunac? Uste galdubac galduric zauquez. Gracijaz janciric zagozala uste arren, arquituten zara menturaz loituric. Zuri au adieraso naiez ibilli izan naz aspaldico demporetan. Baña bota izan nozu zeure Biotzetic loiquerijabati lecuemotiarren. Cembat croscada¹⁰⁷ ta dei eguin deustudaz? Baña lo egon izan zara zeure utsetan, ta zoraquerijetan, ta bildur naz oraño dejagaz bere etzariala guztiz esnatuco, eta ezenzuna egingo deutsezula nire dei, ta croscada guztiei. Biurtuco zariala zeure lagun charretara, ta guichienex niri baño arpegui obia ifinico deutsezula.

Ah neure Jesus maitagarria! ta zure oneguija! Nire arima errebes ebillen¹⁰⁸ baten ondoren ibillico ciñan zu, ibilli zaran eran, ta galdua leguez? Zu nire deiez, neure Jesus maitagarria, ta ni ondasunex betetaco asman aimeste alditan, ta ni zure viotzaren iguesi beti, ta gordeca, arerijobat bacina leguez? Asmau leite nire zoroquerija baño andijagoric! Baña zuri esquerrac. Berandu bada bere, ezagutu dot nic hau (*sic*), ta eguiñaz damuturic, ta zugandic datozen ondasun andijac [53] batu naiez, orra nun equini, ta opaeguiten deustudan, Jesus ona, emen sarceco neure viotz labur char au. Sartu zaitex arren, urtengo eztozun eran. Beinzat arcen dot nic asmo ta gogo andibat neure viotzetic zuri alderic ez eraguiteco, lenago neure osasun ta vizitza guztija galduco nituquiala, zuri naigaberic pecatu mortalagaz emon baño. Guztijau opaeguiten deustut zeure arpeguijen aurrian, jaquinic verbatic lotu ta artuco nozula. Baña onetaraco emon eguidazu zeure laguntasuna, ta parcatu biar deustazuz nire epeltasun, ta utseguite guztijac. Ala jazo daquigula guztijoi, gueure Jesus maitagarria. Bai arren. Bai.

Amen

Jesusen arimia*santifica naguizu
 Jesusen viotza*Irisigui naguizu
 Jesusen Gorputza*salva naguizu
 Jesusen odola*onez bete naguizu
 Jesusen viotzeco ura*garbi naguizu
 Jesusen Pasinoia*senda naguizu
 O Jesus ona*enzun naguizu
 Zeure llaguen argian*gorde naguizu [54]

(107) Orij. *croscaca*.

(108) Lehen ipini duena ahaztuta berriz idatzi du *arima*, eta atzera tatxatu.

Zuganic aldeguiten*ichi ez eguidazu
 Arerio guztietatic*libra naguizu
 Neure eriotzaco orduban*dei eguidazu
 Zeugana etorten*aguindu eguidazu
 Santu guztiequin*zu alabetaco secula
 Secula guztian*beti beti. Amen.

Pater noster bat ta Ave Maria bat Jesusen viotzeco Coroiaren icenian, ta congregacinoe onetaco onguillacgaitic.

2. Bestebat Jesusen viotzeco Curutciaren icenian, ta congregacinoe onetaco illac, ta vicijac gaitic.

Beste bat Jesusen viotzeco llaguiaren¹⁰⁹ icenian, ta congregacinoe onetara datoza-nac gaitic, ta guztiz lecu urrinetatic¹¹⁰.

[55]

**Platica
 Para
 el Corazon de Jhs¹¹¹**

*Cordis eius particulam si super carbones
 ponas, fumus eius extricat omne genus
 Demoniorum. Tob. 6.8.*

Tobias gaztia videz joian bein, bere lagun on San Rafael Ainguerubagaz. Videco beruac artara biarturic, edo bere oñac an garbitu naiez, jasten da Tobias Tigris erichan Ibai-ugaldera. Aguertuten jaco arrain andibat bere oñetan, irunsiteco arrabian baletor leguez. Arcen dau Tobiasec arrain-tzar hau, bere lagun Ainguerubac adieraso eutsan eran.

Orduban esaten deutsa Tobiasi Aingueru lagunac: Orra gure vide guztiraco jana-ria. Zuc or atera dozun arrainaren viotzac egingo dabene queiac, icatzgañian erreten danian, igues eragingo deutse Infernuco arerio edo Diabru gaistuai. *Fumus eius extricat omne genus Demoniorum* [56]. Orra nun, eguinic Tobiasec Ainguerubac cinuan guztia, viotz erriaren queiac igues eraguin, ta botaten dabene Tobias gaztia gandic, Infernuco gaisto len zazpi guizon araguitsu ito cituban bat.

Ondo, neure Christinaubac. Baldin arrain baten viotz erriac igues eraguiten ba-deutsa Sulezaco arerio amurratubari, Altaraco Sacramentuban gure amodioz erreten dagan Jesusen viotzac, ta Jesus guztiac ezteutsa igues eragingo, ondo pretauta comulguetan dan arimatic? Ceer? Icatz gañeco arrain-tzarbaten¹¹² viotzac adiña ecin leguique Jaungoico-guizon gure Jesusen viotzac, comulguetan danaren viotzeraño sartubagaitic, bere amodioz ecin gueiagoraño suturic daucala Jesus onac bere viotza?

(109) *llagiaren*: orij. *lagiaren*.

(110) Sermoi pleguaren atzeko orrian, Mogelen letraz idatzirik, honako izen zerrenda dator: "Ana Maria Aspilza, Maria Ant^a. de Goitia, Rosa de Echezaval, Dª J^{na} Xaviera de Barrera, Manuel de Urquieta, Josef de Unamunsaga".

(111) Sermoi hau Derioko Eleiz Arkibu Historikoan dago, Juan Jose Mogelen beste batzurekin batera, Markinako "Papeles Varios" multzoko 15 karpetan. Besteon ondoan ezarri dugu, aurrekoen letra berbera daukalako, eta ziur asko hau idatzi zeneko aldia aurrekoen beretsua izan zelako. Dena den, honen aurrekoak baino letra txukunagoa eta jagonagoa dauka, eta haien aurretikoa dela esango nuke.

(112) *baten*: orij. *batec*.

Eguia au aitu eraguiuscun gure Jaungoico ona[c] Escritura Santan, bere Jaungoico semia guizon eguin baño ascoz ta ascoz lenago Israeltarrac Igitutic atera cituban demporan. Jaubetu nai cituban onec Jaungoicuac Promisinoeco bazter eder eztiz ta ugaritasunez betericuagaz. Eguin cituban Jaungoicuac Moisesen vitartez mirari andiac, erreca guztia odoltuten citubala, laino balcez Igitu guztia estaldu ta onelaco beste gauza izugarriquin. Egunion baño [57] egunion gogortubago eguiten zan Faraon Erregue gaistuaren viotza. Onembeste jazoten jaco Jaungoicuaren dei gozuei enzuteric emoten ezteutsan pecatariari. Orduban esaten deutsa Jaungoicuac Moisesi: Badaquizu zuc Moises, bai, Igituar gogor orrec cenzaeraso naiez eguin izan ditudan mirari andiac. Baña ez jat beste aimbete igaroco, orañ nic eguingo dodan gauza bildurgarri baten ondoren.

Bada ill onen amalaugarren gaverdian, illac gueldituco dira zubez icusico dituzun leguez, Igitu-guizonen ta orren abere edo ganadu guztien arteco lenen jaiuac. Ezteutsat parcatuco Erregueren seme andienari; ez presondeguian egongo dan andra erromesaren semiari, ez eta astacume charrari bere. Eta zuben semiai edo Israelgo lenen-jaiuai bardin igaro eztaquien bustico dituzube bildots zuri ederbaten odolagaz zeuben echetaco atemarco guztia.

Eta cer derichazube jazo jacuela, neure Christinaubac? Illaren amalaugarren gaverdian, bijalduten dau Jaungoicuac Aingueru illzaille bat; ta ilten ditu gau atan Faraon Erregueren lenengo semia, ta gañeraco Igituar guztien, hume edo seme lenen jaiu guztia. Arrituta guelditu ciran Erregue [58] ta beste guztia, ta bertati emon utsen Israeltar guztiai, gauza ta ondasun guztia arturic nai eben lecura juateco licencia, edo baimena.

Icusten dozu zuc au? Icusten dozu celan bildots baten odolac librau cituban Israeltarrac Aingueru ilzalliaren escubetatic? Etzan bada jazoera guztiau Altaraco Sacramentuban igaroten danaren Irudia baño. Jesus maitia da gure vildotsa, guc jan guenguian erre zana bere pasinoe, ta neque santuco suban, ta alambere Curutze batian guztia sarturic, ta ulce sendo gogorrez erria. Bada cembat ondasun ecarrico ezteutsaz ondo prestanta jaten dabenari. Bai, esaten dau San Chrisostomoc, bildots¹¹³ Jesus onaren odolac urrindu, ta botaten ditu, ondo comulguetan danaren bazterretic Infernuco arerio gaistua. *Hic sanguis arcet Dæmones, et procul esse facit.*

Cer eguingo cenduque zuc zure ondoren dabillen chacur amurratuba zeure alde-tic¹¹⁴ botateco? Eta eztaquizu Munduco chacur amurratu guztia baño, gaistuago dala Infernuca, ibilten dalaco nundic ta celan pecatuban jausi eraguingo deutsun? Eztira onetan amaituten gure arerijo guztia. Badira beste bi [59] arpegui onagaz engañau ta galdu gura gaitubenac. Onec dira Munduba ta Aragua.

Gure Jaungoicuac eguinico Munduba, bere escubetaco eguiña dalaco, da ezainta-sunic eztaucana. Ederrac dira Cerubac, ederrac Izarrac, ederrac Eguzquia ta Irarguia, ederrac Ichasuac, Arbolac ta choriac. *Erant valde bona*, baña Mundu guztiz gaistua da beste Mundu-era bat, ta Jesu Christoc gorroto andia deutsana, ta ceiniegaitic esaten deuscun eztaigula amau, bere ondasun guztia. *Nolite diligere Mundum, neque quæ sunt Mundi.* Gaistuac dira Gentilac, gaistuac Turcubac, gaistuac herege ta Judegu gogorrac, ta onec dira Mundu gaistuaren zatiric andiena, bada onec dira lurreco guztietatic gueien gueienac. Baña eztira onec, ez, euscaldunen errietaco arimen arerio tentazalliac; ezalaco errionetan onelaco gendaguiroric. Gure errietaco edo gure arimen areriuac, edo gure aldetaco mundu gaistua da, batiatu ezquero

(113) *bildots* honi loturik zentzu argi bako letra bi ageri dira.

(114) *aldetic*: orij. *altetic*.

gaistoturic vici diran gente cenzun bagaco asco. Onec dira batiatubaga vici diran Turcuben, Gentilen, ta Judeguben eran vici diran gaistuac, edo gure emengo mundu deunguiaren zatiac. Mundu gaisto onec badauca aguinzalle, edo Buruzagua. [60]

Buruzagui edo Principe gaisto onec eraguiten deutsez bere munducuei, edo gaisto galdu guztiei¹¹⁵ aldituban asmo lan ciquin errebes guztiac; eta guztiac dira, San Juanec bereistu edo señaletan dituban iru videetatic batez dabilzazanac; edo dira aragui lizunaren naicunde loiac; viotz diru zale baten nai ari errebesac, edo antustez, astintasun edo soberbiaz beteric dabillen buru arruaren gurari galgarriac. *Omne quod est in Mundo concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae.* Euren gogo gaistuac escatuten deutsena da gaistuai Infernuac eraguiten deutsena. Orregatic arquituten ditu eraguille gaisto onec bere lagun modu asco. Mundu gaistuaren gaistuac dira ondo vici diranen arerio galgarri andiac. Mundu gaistoco gaistuac eztira ibilten onei gaistaqueric eracusten edo lan gaistuac eraguin naiez? Munduco gaistuac eure[n] gaisquieguinequin emoten deutse ascori gaista-vidia. Bada gaistaqueric icusiagaz galcen da pecaturaco bildurra. Espiritu santubac berac esaten deutsu, gaistuacaz bazabilz gaistotuco zariala.

Gach asco eguiten dabe onelaco gendaguiro charrac, honrraco gaucetan, ondasun [61] gaucetan, edo bere arimaco gaucetan.

Arimaco gaucetan calte ta gaistaqueria andiac eguin oiditube eraguin naiez dabilzarian, biar eztiran loiqueriac, ta beste gauza lecu santuonetan aitatu ecin leiquezanan. Ondasun gaucetan charqueria ta calte andiac eguin oiditube, eure[n] conseju, edo eguite deungacgaitic quencen ditubenian besten gauza, edo emoten ezpaditu beste jatorcuezanac. Honraco gaucetan calte ta gaistaqueric eguiten ditube asmetan ditubenian eztiran gauzac, aguertuten ditubenian gorderic edo ezcutuban egon biar leuquen gauzac, edo esan erasoten ditubenian esan biar eztiranac.

Eta cembat billatuco dituzu Mundu galgarri onetaco gaistuen artian, euren aguindute, edo verbazco edo lan macurrezco eracuste gaistuacaz ondo vicico dirian gaisuei pecaturaco subac emon eztitubenac? Emacume tristia, nundic etorri jatzun araco zeure Jesus maitiaren gracia galceia pensamentuzco edo eguitezco gozaldi gaisto bategaz, ezpada Diabruba baño urrinago bota etzendubalaco zeuc daquizun araco adisquide falsua?¹¹⁶

(115) *guztiei*: *guztiri* ere irakurri daiteke.

(116) Ez dirudi sermoia honetan amaitzen denik, baina arkibuko pleguak ez du testu gehiagorik.